

SÖDERÅSENS

ISLANDSHÄSTAR

Söderåsens Islandshästar
Telefon: +46-(0)435 44 24 00
Mobil: +46-(0)709-54 24 00
Email: katarina@turridning.com
www.turridning.com

Ett lyckat hästköp

*Av Katarina Lagerbäck, B-instruktör i SIF.
Eftertryck förbjudet utan tillstånd av artikelförfattaren.*

Del 1 RYTTAREN

Många är de som drömmer om en egen islandshäst. Några har tagit steget och skaffat sin första men vill ha en till.

Att köpa islandshäst är inte en helt lätt affär. Frågorna är många – och de ska vara många! En del köpare känner att de har lite, eller ingen, kunskap om vad man ska tänka på i samband med sitt hästköp för att det ska bli en lyckad affär.

Denna artikelserie gör därför ett försök att ta upp de saker som är bra att ha med sig när man går i hästköpartankar.

Till att börja med måste alla som tänker köpa en häst ta en ordentlig, och ärlig, titt på sig själv som ryttare och blivande hästägare.

För att framgångsrikt kunna rida och umgås med din islandshäst behöver du tänka på minst fyra saker: Balans, gångarts-, ledar- och hästkunskap

RYTTARENS BALANS

Islandshästen är ingen stor häst men är känd för att vara stark och kunna bära vuxna ryttare över stock och sten i timmar. Ofta ser man bilder på ståtliga isländska karlar ridandes på små eleganta töltmaskiner.

Det är inte vikten i sig som är besväret för islandshästen – utan ryttarens balans.

En obalanserad ryttare kan snabbt få de flesta hästar att drabbas av panik. Hos en ryttare med balansproblem blir det svårare för hästen att hitta rena gångarter, den måste hela tiden arbeta på att inte tappa balansen själv.

Några hästar reagerar på obalanserade ryttare med ovilja att gå framåt, rädsla för den tygelryckande, skänkelklämmande och framåt/bakåt/sidolutande ryttaren i sadeln. Andra

reagerar precis tvärtom och vill springa iväg från det den upplever som obehag. Som ryttare testar du din balans genom att låta dig longeras i trav och göra balansövningar. Om du har svårt att trava utan stigbyglar och känner att du vill hålla dig fast med händerna så kommer många hästar att uppfatta dig som en obalanserad ryttare. Det gäller alltså att vara ärlig mot dig själv och din blivande häst. Balansen är ryttarens första förutsättning för ett lyckat hästköp. Alltför många ryttare tycker att deras hästar är opålitliga när det egentligen är ryttaren som har balansproblem.

RYTTARENS GÅNGARTSKUNSKAPER

Hästar med ”bara” tre gångarter går oftast att rida i skritt, trav och galopp i bättre eller sämre form, den hästen ”tappar” heller inte bort en eller flera av sina gångarter om ryttaren inte är så bra på rida.

Islandshästar ska ha minst fyra gångarter, där den extra gångarten ska vara tölt. Islandshästens gångarter är inte fasta som tregångarens och med mindre kunnig ridning kan en eller flera av islandshästens gångarter försvinna för kortare eller längre tid. Tölten är en av de stora tjusningarna med att rida islandshäst. Att mjukt glida fram i skogen med manen och svansen böljande kräver både kunskap och kontinuerlig träning. Få islandshästar har en tölt utan taktproblem. Så som blivande hästägare behöver du kunskap om hur du tränar din häst så att den fortsätter att vara lika underbar i gången som den dagen du provred den.

Har du inte tillräckliga kunskaper själv bör du ta hjälp av en instruktör som är kunnig på islandshästar. Säkraste sättet att hitta en kunnig islandshästinstruktör är genom SIF (Svenska Islandshäst Förbundet). Du får vara beredd på att åka iväg med din häst på kurser och träningar för att skaffa dig denna kunskap. En häst som går stel och/eller spänd blir lätt halt i ett längre perspektiv, så det ligger verkligen i ryttarens intresse att skaffa sig tillräcklig ridkunskap för att hålla sin häst pigg och frisk under många år!

RYTTARENS LEDARKUNSKAPER

Många tror att islandshästen är en häst så snäll att den aldrig ställer till med något, aldrig är svårastad eller svår att fånga i hagen.

Islandshästen är en otroligt lättarbetad hästras för att den har fått växa upp i flock och lärt sig hästars tysta och effektiva kommunikation (en häst född i Sverige eller Danmark har inte nödvändigtvis vuxit upp under goda flockförhållanden och kan därför vara mycket ”sämre” på att kommunicera i hagen).

Vi människor är verbala varelser och missar ofta hästars tysta konversationer. Om du vill vara snäll mot din islandshäst så ska du vara en tydlig ledare.

Lär dig hur hästar kommunicerar med varandra och agera, på hästens villkor, som en konsekvent, respekterad och förtroendeingivande ledare. Då kommer din häst att med förtroende göra det som du ber den om.

Ett tydligt ledarskap handlar INTE om godis och piskor utan om hur vi människor själva agerar med vår kropp.

Med bristande ledarkunskaper blir hästen snabbt otrygg och kanske fräck.

Vi ska alltid komma ihåg att hästen är både starkare och snabbare än oss människor.
En häst utan ledare kan bli en farlig häst!

VANLIG HÄSTKUNSKAP

Har du som blivande hästägare tillräcklig kunskap kring hästens uppställning, foder, vaccinationer, skoningar och försäkringar?

Många fler hästar drabbas av hältor/skador/sjukdomar för att dom är överviktiga och rids för lite, färre är de som skadas/blir sjuka av för mycket motion och för lite foder.

Med islandshästen följer också rasbundna problem som du behöver veta en del om, tex. vad spatt och sommareksem är.

Kan du se till att din häst får den motion den behöver? Om inte kanske en medryttare kan vara till hjälp.

Hur ska den stallas upp? Lösdrift eller box/spilta?

Vad kan den äta?

När avmaskar man?

Hur vet jag om min häst inte mår bra?

Vem ska sko den och vilken veterinär ska jag anlita?

Och sist men inte minst: Har jag råd? Hästar är dyra både att köpa och att hålla.

Det ligger ett oerhört stort ansvar i att äga en häst. Som hästägare har du ansvar för att skaffa dig den kunskap som behövs för att din häst inte ska fara illa, varken i ridning eller hantering.

Du ansvarar också för att anlita professionella yrkesmänniskor till din häst dvs. kunniga hovslagare, veterinärer och hästterapeuter m fl.

Ett lyckat hästköp, del 2

ISLANDSHÄSTEN VI VILL KÖPA

av Katarina Lagerbäck, B-instruktör i SIF

Eftertryck förbjudet utan tillstånd av artikelförfattaren.

Efter att ha granskat oss själva som ryttare är det nu dags att titta på vilken typ av häst vi vill ha. Islandshästar finns i en massa varianter så det är bra att veta vad man som köpare letar efter.

VILJA

Islandshästar är kraftfulla ridhästar.

Vilja kallar vi hästens drivkraft att röra sig framåt.

Ofta hör jag köpare säga att dom letar efter en ”pigg” häst men det visar sig att ”pigg” uppfattas helt olika av olika människor. Därför är det lättare att prata om hästens vilja.

Vi kan dela upp viljan i tre olika kategorier.

Häst nr 1 får du skänkla lite mer än vad du behöver förhålla med tygeln för att hästen ska hålla jämn fart. Denna häst rör sig framåt men ökar inte farten utan att du direkt ber om det. Ryttaren får påminna hästen om att hålla samma hastighet med skänklarna annars saktar den lite. När du galopperar så vill hästen gärna sakta av efter en halv kilometer och du får skänkla emellanåt för att den inte ska sakta in.

Häst nr 2 går precis lika gärna fram för skänkeln som den stannar för tygeln. Fattar du galopp så fortsätter denna häst i galopp, utan att öka, tills du ber den att stanna.

Häst nr 3 får du förhålla oftare än vad du behöver använda skänklarna. Den här hästen vill gärna och mycket framåt. Ryttaren får påminna hästen om att hålla samma hastighet med förhållningar annars ökar den. I galopp känns det som ni rider ikapp med vinden, den vill bara mer och mer, kilometer efter kilometer.

Häst nr 1 har vilja under medel.

Häst nr 2 har medelvilja.

Häst nr 3 är villig – eller pigg.

Den mindre vane köparen kallar häst nr 1 för pigg medan den vane säljaren kallar häst nr 3 för pigg.

Här kan man också tillägga att en perfekt tränad häst(väldigt få till antalet..) alltid gör exakt det ryttaren ber om, oavsett vilja.

Som köpare är det bra att ordentligt beskriva den typ av vilja man önskar i sin häst. Det underlättar för både köpare och säljare.

En villig häst(nr 3) som får upp en mindre erfaren ryttare på ryggen och ökar upp i hastighet skenar inte – den får bara inga bromssignaler från sin ryttare. Kanske ryttaren, lite skrämmd av farten och kraften i hästen, klamrar sig fast med benen och ger sin villiga häst ytterligare en signal till en tempoökning. Då kan det gå illa.

Tänk gärna igenom vilken typ av vilja du gillar i dina ridhästar innan du börjar leta häst.

ÅLDER

En välriden och välskött islandshäst ger sin ryttare glädje i många långa år.

Det är inga problem att rida sin häst till den är 25 år.

Om man tittar på hästar som är 15 år och äldre ska man däremot vara medveten om att den äldre hästen ska ridas dagligen för att hålla sig frisk. Där duger det inte att rida två, tre gånger i veckan.

Den äldre hästen är svår att forma om, det den kan - det kan den. Är hästen bara riden rakt fram i skogen kan man inte förvänta sig att denna häst ska kunna lära sig en massa dressyrövningar. Samma gäller för hästens gångarter. Är hästen sjutton år och har grisepassat större delen av sitt liv så kommer den troligtvis att fortsätta med det.

I Sverige har vi en mängd islandshästar i åldern 0-12 år och här varierar utbildningsnivån KRAFTIGT.

Det som är mest intressant för en köpare är under vilka perioder i hästens liv som den blivit riden kontinuerligt (fem dagar eller mer i veckan).

En sexåring kan vara mer utbildad och mycket mer riden än en nioåring. Bara för att hästen är 12 år gammal betyder det inte att den är riden i sju år.

En häst som är kontinuerligt riden och utbildad under flera år är guld värd!

Många gånger har ungdomsryttarnas hästar blivit mer ridna än andra hästar, för ungdomarna har tid och lust att rida varje dag.

UPPVÄXT

Uppväxten spelar en mycket stor roll för hur hästen blir som vuxen individ. Unga hästar har höga krav, både fysiskt och psykiskt, för att bli välutvecklade och trygga individer. Hästar från Island har oftare en riktig flockuppföstran och bättre grundfysik än hästar födda i Sverige eller Danmark.

Det krävs muskler, intelligens och balans för att bli en stark och bra ridhäst.

Många svenska och danska hagar ger inte unghästarna tillräckligt med utmaningar fysiskt och psykiskt.

En islandsfödd fyraåring, fullt musklad efter en sommar i bergen, har lättare att hitta sin balans under ryttare än en svenskfödd tanig femåring uppväxt i liten hage.

I Sverige och Danmark är hästarna kanske mer hanterade men inte alltid "bra" hanterade. De har förlorat respekten för människan, är buffliga och tråkiga att hantera och visar inte samma positiva attityd i inläring.

De islandsfödda hästarna kan istället uppfattas som skygga och svåråtkomliga.

För att bli en lugn och trygg häst i hagen/flocken behöver unghästen även växa upp i en flock som består av både äldre (uppföstran) och yngre (lek) individer.

De hästar som bara vuxit upp med mamma eller i en för liten/dåligt sammansatt flock "talar" inte hästspråket tillräckligt bra och hamnar som vuxen oftare i slagsmål eller visar annat avvikande beteende i hagen.

Att köpa en häst och sedan upptäcka att den måste gå ensam för att den betäcker eller slåss är inte så roligt.

En häst som bott i en händelsefattig hage under uppväxten kan bli mycket "tittig" på ridturen, den kan också känna sig otrygg i nya miljöer.

Om du köper en svensk eller danskfödd häst är alltså uppväxtförhållandena av vikt.

HÄRSTAMNING

Även om du bara tänker rida din häst i skogen så är härstamningen faktiskt intressant vid ditt hästköp. En bra härstamning ger dig en större trygghet i att det ligger god exteriör (ändamålsenlig och hållbar) och rena gångarter (roligare att rida i ren tölt än i grisepass) i din häst.

Bra hästar har lätt att utföra det man begär av dem – alltså är dom mindre benägna att sätta sig på tvären.

Eftersom vi i Sverige inte får avla på annat än avelsvärderade hingstar är stoet(mamma) mer intressant. Är hästen nyligen inriden så fråga gärna efter mammans egenskaper(vilja, gångarter mm) så får du kanske en aning om hur hästen kommer att utvecklas i ridning.

STO eller VALACK

Spelar ingen roll om du är ute efter att hitta din drömhäst.

Provridd både och med öppet sinne.

Islandshästar är kända för att se ut på ett sätt på stallbacken för att sedan kännas helt annorlunda när du kommer upp i sadeln. Kanske är det den där oansenliga lilla valacken längst in i stallet som kommer att få dig att känna dig som en kung/drottning! Det vet du inte förrän du har provridit.

Var vaksam om valacker är sent kastrade, då kan dom ha utvecklat ett dominerande beteende i hagen.

GÅNGARTER

Islandshästar har fyra eller fem gångarter men ibland känns det som dom har åtta ben och minst tio gångarter.

En fyrgångare har skritt, trav, galopp och tölt medan en femgångare har skritt, trav ,galopp, tölt och flygande pass(inte att förväxla med grisepass).

Hos de flesta andra hästraser ligger gångarterna fast – så är det inte hos islandshästen. En häst som dansar fram med en ryttare kan röra sig stelt och obalanserat med en annan.

Lättast att rida är den häst som har taktrena och väl åtskilda gångarter. Mindre rörelser ger bekvämare gång medan stora luftiga rörelser premieras på tävlingsbanan.

Är man en ovan islandshästryttare tycker jag att det är extra viktigt att köpa en häst som har en bra(=taktren) tölt. Det är nämligen mycket svårt att leta efter något som man inte riktigt vet hur det känns. Är man osäker på om hästen man provrider går taktrent i tölten så ta en erfaren islandshästryttare till hjälp.

Många islandshästar kämpar med ständiga balansproblem i sina gångarter och behöver mycket hjälp och känsla hos sin ryttare för att hitta rätt.

Skritt, trav, galopp och tölt är alla gångarter som man använder nästan lika mycket.

Flygande pass, den eventuella femte gångarten, är däremot en tävlingsgångart och är kanske mest viktig för den ryttare som tänkt tävla i passridning.

Man kan inte säga att en fyrgångare är lättare att rida än en femgångare, alla hästar är individer liksom alla ryttare.

KUNSKAPSNIVÅ

Kan du redan rida men letar din första islandshäst, så är du kanske ute efter en välutbildad läromästare.

Läromästaren gör rätt när ryttaren gör rätt och ska absolut inte förväxlas med en

nybörjarhäst! Bra läromästare hittar man ofta i gamla tävlingshästar. De flesta hästar klarar att tävla en lätt klass men med tävlingshäst menar jag en häst som har tävlat FIPOklass.

Däremot ska man tänka sig för mer än en gång innan man köper en ridskole eller turridningshäst. Verksamhetshästen har haft som arbete att vad som än händer följa flocken och kan ibland ha svårt att anpassa sig till ett liv som privathäst. Den blir osäker när den plötsligt ska ut ensam utan sin flock, ryttaren kan man ju inte lita på(det lärde sig verksamhetshästen redan den första månaden på sitt jobb).

Seriösa ridskolor och turridningsstallar ”avprogrammerar” sina verksamhetshästar innan de säljs(om dom säljs..).

Lugna, trygga och välutbildade islandshästar är det ont om. Letar du efter en sådan häst får du vara beredd på att leta länge och när du hittar den betala ett ordentligt pris. Däremot finns det massor(och det föds nästan 1000 nya små islandshästar varje sommar) av lite/dåligt utbildade, pigga 6-10 åringar till salu!

Har du bra kunskap och tillgång till instruktör kan du hitta en oslipad diamant till ett bra pris.

PRIS

En bra häst är sällan billig.

En bra häst är också lätt att sälja om den dagen kommer.

Priset är färskvara och ändras med hästens kondition och utbildningsnivå. Hästen är bara så värdefull som de senaste resultaten på tävlingsbanan eller i träningspaddocken.

Har hästen brister i sin utbildning, sämre gångarter, eksem eller spatt så påverkar detta priset kraftigt neråt.

HOVAR

Sist men inte minst ska man inte glömma talesättet ”Inga hovar – ingen häst”!

Bra hovkvalitet hos hästen du ska köpa är MYCKET viktigare än du tror.

En häst med dålig hovkvalite kostar och kräver bra hovvård. På vintern vill du kunna sko med snösulor utan att riskera att hästen hovar trasas sönder och om hästen ska vila en längre period kanske du vill att den ska kunna gå utan skor.

Bra hovar är ingen självklarhet när det gäller islandshästar.

Du vill också att hästen du ska köpa är trevlig att sko och har goda erfarenheter av hovslagare. Riktigt svårskodda hästar(dom har många dåliga erfarenheter i bagaget) behöver en lugn, skicklig hovslagare och ibland också lugnande medel från en veterinär.

Det finns massor mer att ta upp när man letar efter sin islandshäst. Detta var bara en liten del. Att tänka på är att det är köparens marknad – det finns fler hästar till salu än vad de finns köpare.

Snart kommer nästa del där ska vi ta upp vad man ska tänka på när man väl har hittat lite hästar som faller en i smaken och ska åka iväg och provrida.